

קליטת החומר שהתרנגולות מורגלות מטבען לקולטן ממינן, תסתגלנה יפה יפה לקלוט גם את החומר הזר שמן הזכר המפוקפק. או אז ודאי יש לחוש שמהן יש תרנגולות מיוחסות אל הזכר הזה ומהן יש תרנגולות מיוחסות אל הזכר ממינן. כך שמעתה לעולם יש לחוש לפרי תבואתם ה"ביצים" (במדה, ואנו נקוטים כנקיטת המורים שליט"א שזכרנו לעיל, שמן מקצת דמקצת ביצים יש ללמד על רובא דרובא ביצים, ומן מקצת אלו המוטלות בספק יש לחוש על כל המשפחה).

ז. ההתייחסות אל הסימנים, משום "מראית עין" ומשום "איחלופי"

ההתייחסות אל הסימנים גם אם אינם משמעותיים כל כך, כל סימן וסימן איך שנדון בו ע"פ האמור לעיל, מ"מ אל לנו לזלזל בהן.

הכל יודעים, ש"חלב" מופיע בצבעו הלבן, וכל מין "חלב" אסור משום מראית העין, כלומר גם חלב אשה, כ"ש חלב דטמאה וכן בשר טמא בחלב הטהורה, ואפי' חלב שקדים, (יו"ד ספ"ז סעיף ג ד). והכל יודעים ש"דם" מופיע בצבעו האדום, וכל מין "דם" אסור משום מראית העין, כלומר גם קיבוץ דם דגים וחגבים בכלי, כ"ש דם דאדם שאפילו לחלוחיתו אסורה, (יו"ד סס"ו סעיף ט י).

גבי סימני דגים, בדגים שסנפירים יש להם וקשקשים אין נמצאים בהם, ויש מקומות שאוכלין אותן לפי שידוע שמשירים את הקשקשים במים, ומקומות אחרים יש שאין ידוע מכך ונוהגים בהן איסור. יש טעם, שהנוהגים באיסור חוששין משום שאין סומכין על מקומות

שמסורת להם על השרת הקשקשים שלהם במים (כשהם בעצמם אינם בקיאים בכך אלא מן המסורת). טעם אחר יש, משום שבמקומם היה חשש ממינים אחרים שאין להם קשקשת אפי' במים והם נרמים לאותם דגים המופיעים מתוך המים בלא קשקשת. (יעויין בכ"ז בתשובת נוב"י תניינא סי' כח) הובא בפתחי תשובה יו"ד ספ"ג סוף סק"א.

וכך הוא בסימני העופות. יעויין יו"ד ספ"ב ס"ה בט"ז סק"ז ובש"ך סק"א.

מעתה לעולם נשוב לחשוש מכל שינוי בסימנים כשהשינויים מופיעין בדרך הדמיון לעופות הטמאים. לא מיבעי אם נמצא במקומינו מין טמא הדומה, שמתבטא בדמיונו גם בסימן הלזה להדיא, דאז משום מראית העין יש לאסור. ואף יש לחשוש שמא יתירו מחמתו את המין האחר בעל סימן גרוע כמותו. אלא אפי' כשאין במקומנו מין טמא כזה, דמ"מ כיון דמעלמא קאתי לן, ובעלמא ודאי יש ויש. וביחוד כשהמינים אינם פרים ורבים ממטבע ארץ מדינה זו, ואלא ע"י מסחר שווקים מספקים אותם, ודאי שיש לחוש מכל סימן הנגרע לרעה, לאסור על פיו.

כיום שרוב האנשים אינם עסוקים ואינם מטופלים אל בעלי החיים למיניהם והבקיאות בצורתם ובתבניתם יורדת פלאים, ומדע השתנות והתחלפות הפרצופים וסימניהם אינם נמסרים אלא בעזרת מכתבים ובספרים, והידיעה בהן רופפת משום כך, עלינו להכביר במשנה זהירות ולמנוע את התירם של סימנים המטושטשים.

מסכת בבבא

זאת החיה אשר תאכלו מכל הבהמה אשר על הארץ, הלכה גדולה היא. כמו שאמרו בסיפרא מלמד שהיה משה אוחז החיה ומראה להם לישראל זו תאכלו וזו לא תאכלו. וכן בדגים וכן בעופות יעויי"ש. אין הכי נמי שהפרשה מסתיימת במקרא ולהבדיל בין הטמא ובין הטהור ובין החיה הנאכלת ובין החיה אשר לא תאכל, (סוף פרשת שמיני). וכתוב והבדלתם בין הבהמה הטהורה לטמאה ובין העוף הטמא לטהור (בסוף פרשת קדושים). אפי' תאמר דמדה זו לכהנים ולבעלי ההוראה מסורה, לא להמון העם כדכתיב, ולהבדיל בין הקדש ובין החול ובין הטמא ובין הטהור (בפרשת שמיני). מ"מ נאמר עליהן גם המקרא דכי יפלא, (בפרשת שופטים) ובדומה למה שנזכר שם, בין דם לדם בין דין לדין ובין נגע לנגע. רצוני לומר, שאל תוכיח, דהנה מוכח דדבר הבהמה הטהורה והטמאה וכן העוף וכדו' כולן, הרי הן עניינים המסורין להבחנה והבדלה, ולא עוד, אלא שמלאכת ההבחנה וההבדלה לכהנים ולבעלי ההוראה מסורה, אשר ע"כ נסיק לאמור, דמאי אכפת לן אם רוב כל העם משתבשים, כל שעה שיש לנו עדיין בקיאים ע"פ בקיאות של מסורת כ"ש. זה אינו. דאף כלפי כהנים ובעלי הוראה שייך המקרא דכי יפלא. וכל כיון שהמראה והמשפט נפלאין ממנו, בעינן ל"אשר יגידו לך מן המקום ההוא אשר יבחר השם".

לפי האמת אין כונת "כי יפלא" שההבחנה וההבדלה נפלאה, אלא שההלכה והדין בספק, לא מדובר בפרשה שהוויכוח נטוש בין החכמים איך לתרגם את מראה הדם את מראה הנגע את מדת הדין, הפרשה מרברת שהחכמים מסופקים במשפטו של

דם מסויים של נגע מסויים ושל דין מסויים. אבל כאשר ההבחנה וההבדלה מטושטשת ומסובכת, יפרשו מלהורות בה כלל וכלל, אם נעשה הטשטוש והסיבוך כדבר של קבע. (ע"פ הלכות נדה להרי"ף בפ"ב דשבועות והעתיקו הטור בהל' נדה).

עכ"פ עלינו ללמוד מפרק טענה זו, שגם אם יש לנו רשות להכשיר ולטהר על פי הבחנות עדינות, מ"מ גדרים וסייגים גדולים עלינו להטיל בכדי שלא יוצר מצב שכל הנייותינו נהנה לעצמינו ע"פ השערת החכמים וסברות הלומדים לבדיהן. השערות וסברות תקיפות הן במקרה שיש לנו בסיס מוצק, אבל בדרך תליה בעלמא, ולתלות בשינויים ובהתעוותויות שונות הניקרות ממילא ממילא בלא הנחות ברורות והגונות, אין טעם.

מסכת בבבא

הלא אם אמת הוא שהשתנות הטבעים נעשית באופן טבעי ובאורח מלאכותי, הרי אין לדבר סוף, ובמה נבדיל בין התרנגול הבייתי לתרנגול המדברי והאגמי. כל עוד סמכנו על סימנים ברורים וזכים — שפיר, אבל כאשר גם סימן חולקת את רגליו משתבש בזה, על פי מה אנו סומכין לטהר, אם לא לפחות שיהיו לנו סימנים ברורים יפים מובהקים מזהים אחרים שעל ידיהן נכיר את התרנגול הברברי והאגמי. (מה שאנו לא מכירים את התרנגולים הרעים הללו אינה מושיעה אותנו). ומי ירהיב עוז בלבו להגיש סימנים חדשים שיזהו את התרנגולות הטהורות מבין הטמאות כשעדיין אין שום זיהוי מאושר. האם עלינו להאמין לאנשי המקצוע אנשי מדע שסיווגם ומיונם של כל יסודות היקום וכל מחקרי תבל מסווגים וממיינים להם

בסדרים לא תורניים ובהתעלמות מוחלטת
מן המשפט ההלכתי התורני?

ת. מבחינת "שמא יאכלינו דבר טמא"
כשמדובר באנשי מקצוע הכרוכים אחרי
אנשי מדע המתערכים בייצורם של נפש
החיה העולה אל שולחנו

אנשי מקצוע עם אנשי מדע מעידים
בעצמם ששאיפתם וכל מעיינם להטיב
ולכונן את אותם גופים ונפשות ופירות
וצמחים המסורים בידיהם לכוונם להכינם
לצרכי סעודה ומזון ושאר תשמישי בני
אנוש והנלוים אליהם. לפי השקפתם הרי
הם נוחלים הצלחות גדולות, גם הם מודים
שאחוזי ההצלחה מועטים הם לעומת
שאיפתם, עם כל זאת הם מקוים ואף צופים
לאחוזי הצלחה מרובים בעתיד. רשת
קליטת מידע מן רום שמים ועד תהום רבה
למתהו ובהו ועד לכל נפש חיה, פרוסה
לפניהם מקצה העולם ועד קצהו. המידע
הנקלט נספג ומתורגם כפרטים וכללים
להכשר הדעת ולכל מלאכה. נסיונות
מוגזמות העלו בחכתם. לרוגמא עסוקים הם
לייצר זן עוף מתוכנן בכושר קליטת המזון
שבקרב וספיגתה בדם לשם פיטום מזונו.
עסוקים הם לייצר עוף בעל עצמות
גמישיים כגידים, להקל בכך על ייצור
המזון. למותר להזכיר שהבשר מתוכנן
מראש מבחינת רמת חלבונים ושומנים תוך
כדי גידולו וריבוי של החי.

האם אין לחשוש שמא מבצעים אלו
מכוננים בדרכי הכלאה הרכבה והורקה
מלאכותית, אלו הדרכים, הן הן המסלולים
הראשוניים שדרך ביקשו לטפח את החי,
ולמזג מבין כל המינים מין אחד מוטב בכל
מדה נכונה. כתבתי בלשון "חשש שמא"

אבל ידוע לנו שהם היו עושים כך. אמת
נכון שמצאו לאחרונה דרך מחודשת קלה
ונקיה שאפשר לבצע תוכניות אלו שלא
בדרך נימוסי פרייה ורבייה כלל, אבל לא
משכו ידים לגמרי מן הדרכים המיושנים.

ומצאנו שחז"ל גזרו על יינן שמנן ופתן
של נכרים מתוך כוונה שלא יגיעו בני
ישראל לחתנות עם אומות העולם (ע"ז לו
א ב). על שלקות ובישולי הנכרים היתה
הגזירה עתיקת יומין, לא משום חשש
חתנות בגלות ישראל מאדמתם או במשול
נכרים עליהם, ועוד בטרם קיננה בלב חכמי
ישראל החשש הלזו דחתנות. תוס' מניחים
כך, מתוך שהגמ' סברה תחילה דאיסור
השלקות דאורייתא הוא מן המקרא 'אכל
בכסף תשבירני ואכלתי ומים בכסף תתן לי
ושתיתי' כמים מה מים שלא נשתנו אף
אוכל שלא נשתנה מברייתן וע"י האור,
(ע"ז לו ב, לח א). ובטעם איסור השלקות
כתבו (שם) פירש"י דרבנן גזרו משום
דחייש שמא יאכילנו דברים טמאים.
בפירש"י שבגמ' מופיע הלשון הזה, שלא
יהא ישראל רגיל אצלו במאכל ובמשתה
ויאכילנו דבר טמא. ע"כ.

הן אמת שאין בנו בתי דין של גוזרי
גזירות, גם שמא חשש תרכובות של מינים
טמאים היה קיים אף בימי חכמי התלמוד,
והסכנה לתפוצתם ולשיווקם גם היה בעבר
כהיום, דוודאי י"ל על כך שאין בידינו
לגזור גזירה שויתרו עליה מקדמת דנא.
אבל מ"מ כאשר המצב כיום, שלא עולה
אל השלחן כי אם מה שהובא מן השוק
והמובא מן השוק סחור סחור, הופיע כמוצר
המתפטם אצל היצרן הלזה שממנו אנו
חרדים מחשש של תערובות במינים טמאים
כנ"ל, אנשי המקצוע אנשי המדע מתקדמים

שהם מעשירים אותנו בסיפוריהם ובשיחותיהם. הרבה פעמים שהשואלים לעומת הנשאלים המשיבים כטוענו ^{לדבריהם} חיטים והודה לו בשעורים. כל עוד אין שליח ב"ד מלווה בכל מעשיהם, כמנהג סדרי וועדות הכשרות למעוצותיהם, אין שום טעם בהכשר וטהרה לכאורה.

הדברים נכתבו בזה, אחרי שכבר החליטו כן כל וועדות הכשרות למועצותיהם שזה עתה עידן חדש הגיע אליהם, ושעליהם לפרוס פיקוח מראשית בוא תבואתה, כזכור ב"פתח דבר". ועל צעדים נכונים נתבשרנו מהם במחברות "מדריך הכשרות" לעדותיהם.

במדעיהן לשמו של היצרן כמו שהיצרן מעוניין להיות שוליא של אנשי המקצוע אנשי המדע. לפי"ז איזה טעם ואיזה הגיון יש להתעלם ולהאמין שכנראה נסיבות העניינים ומהלכיהם בחזקת ההכשר וטהרה. לא מצד גזירת גזירה ולא מצד קיום תקנה, אלא חובת "משמרת" החוזרת ונשנית בתורה בפעמים רבות, המצווה ומזרזת לחשוש ולחשוד. אזהרה זו מובילה את כל וועדות הכשרות ומועצותיהם בכל ענייניהם, ולמה יגרע מנת איבעיא זו ושאלתא דא.

כל עוד שלא נחשפו כל כללי צרורות נסיונותיהם, ולא נבדקו ונבחנו בעין יהודית וע"י יראים וחרדים, איזה טעם יש למידע

(המשך בגליון הבא בעזה"י)

טוב עין הוא יבורך

הרה"ק בעל החידושי הרי"ס אמר כי בר"ה צריכים להיות טוב עין אפילו לאומות, ואמר רמוז על זה בגמ' ר"ה זיל לעין טב ולקדשי' לירחא, שקידוש החודש והשנה תלוי בעין טוב עכ"ד, ונראה לפי שבמדה שהאדם מודד מודדין לו, ולפי הטוב עין שיש לבני ישראל בראש השנה, כך מתראין לפניו לטובה, וכמ"ש טוב עין הוא יבורך.

(שפת אמת)